

Asia: VN/34874/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntien varautumisen yleistä ohjausta ja seurantaa koskevasta muutosehdotuksesta (10 §)

Siikalatvan kunta kannattaa luonnoksen mukaisia esityksiä kuntalain muuttamiseksi. Toimintaympäristön muutos huomioiden lisäys kuntalain 10 §:ään ja sen 1 momenttiin on täysin perusteltu. Lisäys selventää valtiovarainministeriön roolia kuntien varautumisen yleisessä ohjauksessa. Vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä nuorisovaltuuston osalta esitetyt lisäykset ovat myös perusteltuja.

Siikalatvan kunta esittää huomionaan, että ehdotuksessa tulisi ennakoida se, missä määrin muiden ministeriöiden toteuttama varautumisen yhteensovittaminen omalla toimialallaan vaikuttaa jatkossakin kuntien ohjaukseen mahdollisesti ohi valtiovarainministeriön informaatio-ohjauksen. Kuntalain muutoksen yhteydessä tulee varmistaa koordinaatio, yhteensovittaminen ja vuoropuhelu valtiovarainministeriön kuntiin suorittaman ohjauksen sekä muiden substanssiministeriöiden suorittaman ohjauksen välillä. Tällöin vältytään mahdollisilta päällekkäisyyksiltä, tulkintaeroilta tai epäselvyyksiltä ohjauksen toteuttamisessa käytännön tasolla.

Näkemyksenne vaikuttamistoimielinten aloiteoikeutta ja vanhusneuvoston nimeämistä koskevista muutosehdotuksista (26-28 §)

Kuntalaisaloite on jo nykyisin vaikuttamistoimielinten sellaisten jäsenten käytettävissä, jotka ovat kuntalaisia. Esitys tuo mukanaan sen lisäarvon, että vaikuttamistoimielin voi tehdä kuntalaisaloitteen vaikka vaikuttamistoimielimessä olisi jäseniä muista kunnista. Tärkeää olisi kuitenkin painottaa, että vaikuttamistoimielinten tekemien aloitteiden, lausuntojen ja kannanottojen seuraamista kunnissa ja hyvinvointialueilla pitää vahvistaa, jotta vaikuttamistoimielimissä oleva osaaminen saadaan käyttöön eri ikäryhmien palveluiden ja oikeuksien toteutumiseksi.

Lisäksi Siikalatvan kunta katsoo, että kuntien ja hyvinvointialueiden vaikuttamistoimielimiä koskevaa sääntelyä tulisi tarkastella kokonaisuutena. Hyvinvointialueiden vanhusneuvostot toimivat

ikäntyneiden kannalta keskeisissä palvelukokonaisuuksissa, ja niillä on vastaava tarve vaikuttaa päätöksentekoon kuin kuntien vanhusneuvostoilla.

Siikalatvan kunta toteaa, että ikäneuvosto kuvastaa paremmin kohderyhmän moninaisuutta. Ikäneuvosto-nimitys kattaa nykyistä nimitystä paremmin myös heidät, jotka ovat esimerkiksi edelleen työelämässä korkeasta iästään ja eläköitymisestään huolimatta. Ikäntyneillä ihmisillä sekä heitä edustavilla järjestöillä tulee olla ikäneuvostoissa riittävä edustus.

Näkemyksenne konserniohjetta koskevasta muutosehdotuksesta (47 §)

Muutos tuo tärkeän uuden vaatimuksen konserniohjeeseen, jossa annettaisiin tarpeelliset määräykset kunnan tytäryhteisöjen valmiussuunnittelusta, varautumisesta ja näiden yhteensovittamisesta kuntakonsernissa. Lisäyksellä varmistetaan, että kaikissa kunnissa konserniyhtiöt liitetään mukaan kunnan varautumisen kokonaisuuteen. Siikalatvan kunta toteaa, että tämä esitetty muutos konserniohjeen vaatimukseen on kannatettava ja hyvin perusteltu. Ehdotuksella voidaan parantaa konsernitason tilannekuvaa ja ennakoitavuutta häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisessa ja varautumisvelvoite konkretisoi omistajan tahtotilan turvallisuuden ja toimintakyvyn suhteen.

Ehdotuksen osalta on kuitenkin huomioitava yhtiöoikeudelliset rajat omistajaohjaukselle, jolloin yhtiön hallituksella ja johdolla on oma vastuu yhtiön jatkuvuuden hallinnasta. Varautuminen ja valmiussuunnittelu edellyttävät yhteisöiltä henkilöstöresursseja, mahdollisia palveluhankintoja sekä varajärjestelmiä ja investointeja. Siikalatvan kunta lausuu lisäksi huomionaan, että kunnan mahdollisuus järjestää toimintaansa inhouse -yhtiöiden kautta nykymuodossa edistää varautumisen ja valmiussuunnittelun mahdollisuuksia. Tämä on lisäperustelu sille, että hankintalain muutos hankintayksikön omistusvelvollisuuden osalta (vähintään 10 prosenttia yhtiömuotoisesta sidosyksiköstä) ei ole tue kunnan valmiutta ja varautumista koska inhouse -järjestelyt koskevat usein kriittisiä palveluita (kuten ateria-, siivous-, ICT- tai kiinteistöpalveluita). Niiden yhtiöiden toimintavarmuus häiriötilanteissa on turvattava osana kunnan valmiussuunnittelua.

Konserniohjeen muutosehdotuksessa kunnan kannalta ratkaisevaa on ohjauksen taso. Konserniohjeessa tulee asettaa periaatteet, minimitasoiset vaatimukset sekä raportointivelvoitteet. Yhtiöille on puolestaan jätettävä liikkumavaraa toteuttaa varautuminen oman toimialan ja sekä operatiivisen toiminnan riskien mukaisesti.

Näkemyksenne kirjanpitoa ja toimintakertomusta koskevista muutosehdotuksista (112 ja 115 §)

Ei huomioita

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

Ei huomioita

Muut huomionne esitysluonnoksesta

Ei huomioita

Iivari Pekka
Siikalatvan kunta